

Asia: VN/20245/2021

Lausuntopyyntö koskien hallituksen esitystä eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Huoltovarmuuskeskuksen lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista (VN/20245/2021)

Lausunto: 29.4.2022

Huoltovarmuuskeskus on perehtynyt lausuntopyyntöön ja sen taustalla olevaan luonnokseen hallituksen esityksestä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Huoltovarmuuskeskus haluaa nostaa esiin huomioita koskien tiettyjä ehdotettuja muutoksia, jotka ovat Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan sisällöltään tulkinnanvaraisia ja jotka aiheuttavat huolta hankintaprosessien monimutkaistumisesta ja hankintayksiköiden hallinnollisen taakan lisääntymisestä.

Poissulkemisperusteiden ulottaminen toimittajan alihankkijoihin

Ehdotuksen mukaan alihankkijoihin sovellettaisiin kaikkia samoja poissulkuperusteita kuin tarjoajiin itseensä ja jatkossa alihankkijoidenkin osalta olisi tarkistettava, etteivät niitä koske mitkään poissulkuperusteet. Alihankkijoilla olisi ehdotuksen mukaan myös mahdollisuus korjaaviin toimenpiteisiin, jos niitä rasittaa jokin pakollinen poissulkuperuste.

Jo nykyisellään voimassa oleva lainsäädäntö aiheuttaa hankintayksiköille tulkintavaikeuksia siitä, miten alihankkijoiden poissulkemisen osalta tulisi toimia hankintalain 78 §:n ja 80 §:n 1 momentin perusteella. Nyt ehdotetut muutokset eivät selkeytä tilannetta alihankkijoiden poissulkemisen osalta.

Ehdotuksen perusteella on edelleen epäselvää, onko hankintayksikön tarkistettava pakollisten poissulkuperusteiden olemassaolo myös alihankkijan osalta, vai onko hankintayksiköllä tässä harkintavaltaa.

Alihankkijaa ei ole mitenkään määritelty hankintalaissa, joten jää epäselväksi minkä tyyppistä alihankkijaa (voimavarayksiköt / muut alihankkijat) ja missä vaiheessa toimitusketjua ehdotetun sääntelyn on tarkoitus koskea.

Ehdotuksen mukaan hankintayksikön tulisi tehdä päätös alihankkijan poissulkemisesta mikäli tarjoaja ei ole korvannut sellaista alihankkijaa, jota rasittaa pakollinen poissulkemisperuste. Alihankkija ei kuitenkaan ole hankintamenettelyn osapuoli tai hankintayksikön sopimuskumppani. On myös epäselvää, mitä se tarkoittaisi hankintasopimuksen toteuttamisen kannalta käytännössä, jos hankintayksiköllä on velvollisuus poissulkea alihankkija, jota tarjoaja ei ole suostunut korvaamaan.

Mikäli tarkoituksena on, että hankintayksikön on tarkistettava alihankkijoiden rikosrekisteriotteet, lisää tämä merkittävästi hankintayksiköiden hallinnollista taakkaa, sillä yhdelläkin tarjoajalla voi olla useita alihankkijoita ja näillä puolestaan useita johtohenkilöitä. Lisäksi vaatimus aiheuttaa käytännön haasteita ulkomaisten alihankkijoiden ja näiden johtohenkilöiden osalta, sillä vaadittavia rekisteriotteita on toisinaan mahdoton saada.

Kielilain vaatimusten huomiointi

Ehdotuksen mukaan hankintailmoitukset on julkaistava, kuten kielilaissa säädetään. Ehdotuksen perustelutekstissä todetaan, että "[v]elvollisuus kielilain noudattamiseen hankinnoista ilmoittamisessa sekä hankintamenettelyssä määräytyisi kielilain mukaisesti".

Mikäli hankintailmoitukset olisi julkaistava sekä suomen että ruotsin kielellä kielilain mukaisesti, aiheuttaisi tämä hankintayksiköissä merkittävästi lisätyötä ja hidastaisi hankintojen tekemistä.

Monet hankinnat ovat sellaisia, että niissä tarjoajat ovat käytännössä ulkomaisia toimittajia, jolloin tarkoituksenmukaisinta riittävän kilpailun aikaansaamiseksi on julkaista hankintailmoitukset vain englanniksi suomen tai ruotsin sijaan.

Huoltovarmuuskeskus pitää ehdottoman tärkeänä, että hankintayksiköillä olisi jatkossakin oikeus julkaista hankintailmoitukset vain yhdellä kielellä. Huoltovarmuuskeskus pitää samoin ehdottoman tärkeänä, että hankintamenettelyt voidaan toteuttaa vain yhdellä kielellä. Monikielisyyden vaatimus aiheuttaisi hankintayksiköille kohtuuttoman hallinnollisen taakan ja hidastaisi hankintojen toteuttamista. Tämä vuorostaan vaikuttaisi negatiivisesti toimittajien kiinnostukseen osallistua julkisiin hankintoihin ja aiheuttaisi potentiaalisesti ristiriitaitilanteita eri kieliversioiden mahdollisten eroavaisuuksien johdosta.

Puolakainen Katrin
Huoltovarmuuskeskus